

A nemzetközi szerződések joga - Fogalomtár

SZTE – ÁJTK, Nemzetközi jogi és Európa-jogi Tanszék

Nemzetközi jog I.

Nemzetközi Tanulmányok Szak

Dr. Kertész Dr. Váradi Szilvia

Pacta sunt servanda elve: a megállapodásokat teljesíteni kell.

Nemzetközi szerződés: a nemzetközi jog alanyai között írásban vagy szóban kötött, a nemzetközi jog által szabályozott, joghatás létrehozatalára irányuló megállapodás, tekintet nélkül arra, hogy egy, kettő vagy több egymással kapcsolatos okmányba foglalták-e és függetlenül a megállapodás sajátos rendeltetésétől.

Parafálás: a szerződés szövegének minden egyes oldalát a leendő szerződő felek a kézjegyükkal látják el (nem teljes aláírással), a szerződés szövegének elfogadását jelenti.

Jóváhagyás alacsonyabb szintű döntés a korábban aláírt szerződés hatályáról.

Ratifikáció: a szerződés megerősítése az államfő vagy más, erre jogosult személy/szerv részéről az adott állam nemzeti, belső jogi előírásai alapján. A szerződés hatálybalépésének nélkülözhetetlen feltétele.

Fenntartás: olyan bárhogyan fogalmazott és nevezett egyoldalú nyilatkozat, amellyel valamely állam egy szerződés aláírása, megerősítése, elfogadása, jóváhagyása vagy ahhoz történő csatlakozása során kifejezésre juttatja, hogy a szerződés bizonyos rendelkezéseinek jogi hatályát a rá való alkalmazásban kizárni vagy módosítani óhajtja.

Autentikus értelmezés: a nemzetközi szerződés értelmezésének egyik formája, amikor valamennyi szerződő fél együttesen értelmezi az adott szerződést. Az így adott értelmezés kötelező az államokra.

Clausula rebus sic stantibus: A körülmények alapvető megváltozása. A szerződés megkötésének idejében fennállott körülményeknek a részes felek által előre nem látott alapvető megváltozására, mint a szerződés megszűnésének vagy az abból való kilépésnek az okára nem lehet hivatkozni, kivéve, ha: a) ezeknek a körülményeknek a fennállása lényeges alapul szolgált ahhoz, hogy a részes felek a szerződést magukra nézve kötelező hatályúnak ismerjék el; b) a változás hatására gyökeresen átalakul a szerződés alapján még teljesítendő kötelezettségek mértéke.

Ügyintéző szerződés: egyszeri konkrét esetre kötött szerződés, pl.: hadifogolycsere, a teljesítése általában megszünteti a szerződést

Szerződés (treaty): a legjelentősebb politikai megállapodások, amelyek döntően befolyásolják a szerződő felek egymás közötti viszonyát. Pl.: békeszerződés, Észak-atlanti szerződés (NATO).

Egyezségokmány/paktum (convenant, pacte): a megállapodás újszerűségét, ünnepélyes jellegét tükrözi. Pl.: Kellogg-Briand paktum 1928; Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi egyezségokmánya 1966.

Egyezmény (convention): államok közötti olyan megállapodások, amelyek konkrét szakkérdéseket rendeznek. Pl.: 1963 atomcsend egyezmény, 1982. évi tengerjogi egyezmény, 1969. évi bécsi egyezmény a szerződések jogáról.

Alapokmány (charta, charter): ünnepélyes dokumentum, nemzetközi szerződés alapító okirata pl.: ENSZ Alapokmány.

Statútum (statute): nemzetközi bírói fórum létesítő okirata pl.: Nemzetközi Bíróságé

Konkordátum (concordat): a pápával mint a katolikus egyház fejével kötik az államok, egyházi kérdéseket szabályoz Vatikán/Szentszék

Jegyzékváltás (exchange of notes): két okmányban, az egyik állam ajánlatot tesz a jegyzékben, ezt a másik fél jegyzékben fogadja el, ezek együtt tartalmazzák a megállapodást, „levélváltás”.

Tévedés: Valamely állam a szerződéssel kapcsolatos tévedésre, mint olyan okra, amely érvényteleníti a szerződés reá nézve kötelező hatályának elismerését, akkor hivatkozhat, ha a tévedés olyan tényre vagy helyzetre vonatkozik, amelyet az adott állam a szerződés megkötésekor létezőnek feltételezett, s amely lényeges alapul szolgált ahhoz, hogy a szerződést magára nézve kötelező hatályúnak ismerje el.

